Múnla Do Phlean Teanga

Bailte Seirbhíse Gaeltachta

&

Líonraí Gaeilge

Gaelphobal

Foras na Gaeilge

S20 AN PRÓISEAS PLEANÁLA TEANGA
Ár dTeanga, Ár bPobal

An Roinn Turasóireachta, Cultúir, Ealaíon, Gaeltachta, Spóirt agus Meán
Department of Tourism, Culture, Arts, Gaeltacht, Sport and Media

Údarás na Gaeltachta

RÉAMHRÁ

Cuirtear an múnla do phlean teanga seo i láthair ar mhaithe leis an gcúram a bhaineann le hullmhú agus le cur i bhfeidhm plean teanga a éascú, a shoiléiriú agus a shimpliú. Cé gurb iad na ceanneagraíochtaí a bheidh freagrach as pleananna teanga a ullmhú agus a fheidhmiú is mó a bhainfidh leas as an múnla, beidh sé ina chuidiú chomh maith do gach páirtí leasmhar - idir phobail an bhaile seirbhíse Gaeltachta nó an líonra Gaeilge, an earnáil phoiblí agus an earnáil phríobháideach araon, chun a bheith níos soiléire faoi cén bhaint atá acu leis an bpróiseas. Is trí chur chuige comhpháirtíochta idir an pobal agus na heagraíochtaí pobail - i gcomhar leis an earnáil dheonach, an earnáil phoiblí agus an earnáil phríobháideach, is ea is fearr a chuirfear an próiseas pleanála teanga i bhfeidhm.

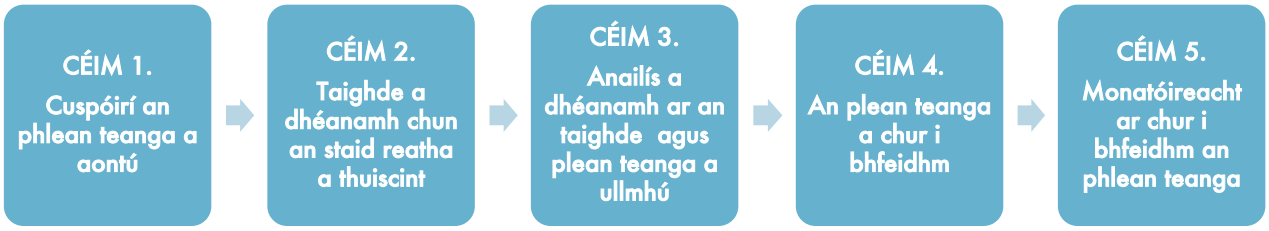

Is iomlánú é an múnla seo ar an 5 chéim faoi leith a bhaineann le plean teanga a ullmhú agus a chur i bhfeidhm, mar atá rianaithe sna Treoirlínte Pleanála Teanga:

Tá na céimeanna thuas ag croílár an phróisis agus beifear ag súil leis dá réir go mbeidh siad ag croílár pleananna a chuirtear faoi bhráid na Roinne agus iad le faomhadh ag an Aire.

Tá na míreanna a leanas sa mhúnla:

1. Cúlra an phróisis pleanála teanga
2. Sonraí na ceanneagraíochta
3. Léargas ar an mBaile Seirbhíse Gaeltachta nó an Líonra Gaeilge
4. Léargas ar ullmhú an phlean
5. Torthaí an taighde
6. Bearta an phlean teanga
7. Costais agus maoiniú
8. Forbairt feasachta agus poiblíocht
9. Feidhmiú agus monatóireacht

Beidh tréimhse 7 mbliana ann chun plean teanga a chur i bhfeidhm tar éis é a bheith faofa ag an Aire. Tá sé i gceist ag an Roinn Turasóireachta, Cultúir, Ealaíon, Gaeltachta, Spóirt agus Meán athbhreithniú tréimhsiúil a dhéanamh ar chur i bhfeidhm na bpleananna i mbliain 4 agus i mbliain 6 de shaolré gach plean de ghnáth, nó níos minice ná sin má cheaptar go bhfuil gá leis. Beifear ag súil leis chomh maith áfach go mbeidh monatóireacht leanúnach á déanamh ag na ceanneagraíochtaí féin ar chur i bhfeidhm a gcuid pleananna féin thar an tréimhse sin.

Ós rud é gur próiseas é seo atá á chur i bhfeidhm ar bhonn comhpháirtíochta d'fhéadfaí tuilleadh forbartha a dhéanamh amach anseo ar an gcur chuige a leagtar amach sa mhúnla seo, ag brath ar pé aiseolas a fhaightear.

Míreanna an Phlean Teanga

Seo a leanas an leagan amach de réir caibidle a mbeifear ag súil leis i bplean teanga.

1. Achoimre Feidhmeach

- Déan achoimre ar an phlean teanga a mhíníonn comhthéacs an phlean teanga sa bhaile nó sa líonra, na céimeanna a bhí i gceist leis an bplean teanga a ullmhú agus na príomh-réimsí pleanála teanga a chlúdaítear laistigh ann. Moltar an mír seo a fhoilsiú go dátheangach mura bhfuil an plean iomlán ar fáil go dátheangach in áit éigin eile.

2. Cúlra an Phróisis Pleanála Teanga

- Ar mhaithe le comhthéacs an phlean teanga a mhíniú, tabhair léargas ar chúlra an phróisis agus an phlean – i.e. An Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge, Acht na Gaeltachta 2012. Is leor leath leathanaigh nó mar sin.

3. Sonraí na ceanneagraíochta

- Tabhair eolas ginearálta faoin gceanneagraíocht agus faoin gcoiste stiúrtha atá agus a bheidh ag plé leis an bplean (cúlra, baill, taithí)
- Aon eolas ábhartha eile

4. Léargas ar an mbaile seirbhíse Gaeltacha nó an líonra Gaeilge

- Tabhair léargas ginearálta ar staid reatha an bhaile seirbhíse Gaeltachta nó an líonra Gaeilge, ag cuimsiú go háirithe na réimsí a leanas:
  - daonra - méid, dlús, sonraí phróifíl aoise an daonra. Is leor daonáireamh 2011 agus 2016 a úsáid;
  - an córas oideachais lena n-áirítear seirbhísí luathoideachais;
  - seirbhísí cúraim leanaí, réamhscolaíochta agus tacaíochta teaghlaigh, lena n-áirítear seirbhísí tacaíochta teanga;
  - seirbhísí don aos óg agus d'aoisghrúpaí eile;
  - deiseanna foghlama lasmuigh den chóras oideachais;
  - an earnáil ghnó;
  - eagraíochtaí pobail agus comharchumainn;
  - na meáin chumarsáide;
  - seirbhísí poiblí;
  - pleanáil agus forbairt fhisiceach;
  - seirbhísí sóisialta agus caitheamh aimsire;
  - staid na Gaeilge sa limistéar – dearcadh, cumas agus nósmhaireacht an phobail ina leith;
  - liosta de choistí atá ag feidhmiú sa limistéar.
- I gcás bhaile seirbhíse Gaeltachta, tabhair eolas ar na limistéir pleanála teanga Gaeltachta atá timpeall an bhaile agus a bhaineann leas as seirbhísí an bhaile agus na naisc pobail, fostaíochta nó eile atá idir an limistéar/na limistéir agus an bhaile.
- Ba chóir úsáid chuí a bhaint as mapaí, táblaí agus graif chun cur le soiléireacht an eolais atá á chur i láthair.

5. Léargas ar Ullmhú an Phlean

- Tabhair cur síos gairid ar an tábhacht a bhaineann le rannpháirtíocht an phobail sa phróiseas.
- Léirigh cad a rinneadh chun feasacht, spéis agus dílseacht an phobail a chothú i leith ullmhú an phlean go dtí seo.

- Tabhair léargas ar an taighde a rinneadh mar chuid d'ullmhú an phlean; idir an úsáid a baineadh as an raon taighde ábhartha atá ar fáil cheana féin chomh maith le haon taighde faoi leith a rinneadh sa bhreis air sin.
- Tabhair cur síos ar an gcaoi ina ndearnadh an taighde thuasluaite – cén uair a thosaigh sé agus a chríochnaigh sé chomh maith le haon eolas ábhartha eile.
- Beifear ag súil leis go mbeidh úsáid chuí á baint as foinsí ábhartha faisnéise lena n-áirítear:
  - torthaí daonáirimh na Príomh-Oifige Staidrimh ó 2011 agus 2016;
  - an Córas Faisnéise Geografaí (GIS) don phróiseas pleanála teanga, a bhfuil fáil air ar shuíomh na Roinne.
  - an *Staidéar Cuimsitheach Teangeolaíoch ar Úsáid na Gaeilge sa Ghaeltacht 2007* agus *an Nuashonrú ar an Staidéar Cuimsitheach Teangeolaíoch ar Úsáid na Gaeilge sa Ghaeltacht: 2006–2011*
  - *Treoirleabhar Pleanála Teanga, le Laoise Ní Dhúda,* ar fáil ar shuíomh Gaelphobal.

6. Torthaí an Taighde

- Ba chóir torthaí an taighde a chur i láthair faoi na ceannteidil/téamaí a leanas:
  - na modhanna taighde a úsáideadh agus na fáthanna a roghnaíodh iad
  - dearcadh phobal sa bhaile nó sa líonra i leith na Gaeilge;
  - cumas phobal sa bhaile nó sa líonra sa Ghaeilge;
  - nósmhaireacht phobal sa bhaile nó sa líonra maidir lena húsáid;
  - mianta an phobail ina leith;
  - torthaí eile mar a bhaineann siad leis na réimsí thuasluaite;
  - torthaí agus tátal an taighde lena n-áirítear torthaí mar a bhaineann siad le gach ceann de na réimsí A go K atá luaite faoi mhír 7 thíos.

7. Bearta an Phlean Teanga

- Ba chóir a chinntiú i leith gach birt a leagtar amach sa phlean, gur beart sonrach, intomhaiste, indéanta agus ábhartha atá i gceist agus go bhfuil tréimhse ama luaite lena chur i bhfeidhm.

Ainm an Bhirt	
Eolas faoin mBeart	Cuir síos ar an méid atá i gceist a dhéanamh
Réimsí	Sonraigh na réimsí – A go K thíosluaite – lena mbaineann an beart:
Critéir	Sonraigh an critéar/na critéir pleanála teanga lena mbaineann an beart
Aidhm an bhirt	Cad é an phríomh-aidhm a bhaineann leis an mbeart seo?
Príomhúineir an bhirt	Sonraigh cé atá freagrach go príomha as cur i bhfeidhm an bhirt.
Páirtithe leasmhara	Sonraigh na daoine nó eagraíochtaí eile a bheidh gníomhach i gcur i bhfeidhm an bhirt.
Saolré an bhirt	Sonraigh cén uair a chuirfear an beart seo i bhfeidhm le linn shaolré an phlean teanga.
Costas measta iomlán	Sonraigh an costas iomlán a bhaineann leis an mbeart seo thar saolré an phlean teanga.
Costas measta in aghaidh na bliana	Sonraigh na costas bliantúil a bhaineann leis an mbeart.
Dúshláin aitheanta	Sonraigh aon dúshlán féideartha a fheictear leis an mbeart seo a chur i bhfeidhm.
Sárú na ndúshlán	Sonraigh cén dóigh a sháródfar na ndúshlán sonraithe thuas.

Ní foláir na réimsí a leanas a chuimsiú mar is cuí sna bearta:

A. an córas oideachais (lena n-áirítear seirbhísí luathoideachais);
B. seirbhísí cúraim leanaí, réamhscolaíochta agus tacaíochta teaghlaigh, lena n-áirítear seirbhísí tacaíochta teanga;
C. seirbhísí don aos óg agus d'aoisghrúpaí eile;
D. deiseanna foghlama lasmuigh den chóras oideachais;
E. an earnáil ghnó;
F. eagraíochtaí pobail agus comharchumainn;

G. na meáin chumarsáide;
H. seirbhísí poiblí;
I. pleanáil agus forbairt fhisiceach;
J. seirbhísí sóisialta agus caithimh aimsire;
K. staid na Gaeilge sa limistéar – dearcadh, cumas agus nósmhaireacht an phobail ina leith

8. Costais agus Maoiniú

- Cé gur gá sonraí a chur ar fáil faoi mhír 6 thuas maidir leis an gcostas measta a bhaineann le gach ceann de bhearta sonracha an phlean de réir mar a oireann, ba chóir an costas measta iomlán a bhainfidh le cur i bhfeidhm na mbeart trí chéile a bheachtú anseo.
- Sonraigh aon foinsí maoinithe eile a bheidh in úsáid le linn saolré an phlean teanga nó aon chistí airgid a chuirfear iarratais isteach orthu le costais an phlean a chlúdach lasmuigh den allúntas réamh-aontaithe.
- Ní foláir a chur san áireamh go bhfuil raon leathan scéimeanna, tionscnamh agus beart á gcur ar fáil ag an Roinn, ag Foras na Gaeilge agus ag eagraíochtaí eile i gcásanna áirithe cheana féin a d'fhéadfadh a bheith ábhartha.

9. Forbairt Feasachta agus Poiblíocht

- Sonraigh conas a thabharfar faoi spéis, feasacht agus dílseacht an phobail a chothú agus a mhúnlú i leith an phróisis agus an phlean thar a shaolré.

10. Feidhmiú agus Monatóireacht

- Léirigh conas a dhéanfaidh an ceanneagraíocht féin monatóireacht ar fheidhmiú an phlean teanga.